

Kraków – warto wiedzieć

Krynica-Zdrój i krakowscy uczeni

MARIAN NOWY

Kawiarnia Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności zaprasza na kolejne spotkanie. W 200. rocznicę powstania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego dr Dariusz Reško (burmistrz Krynicy-Zdroju, adiunkt w Wyższej Szkole Biznesu NLU w Nowym Sączu) przedstawi wykład: „Krynica-Zdrój – kurort tradycji i nowoczesności. Co powinno zwyciężyć?” Spotkanie odbędzie się w poniedziałek, 23 listopada 2015 roku o godz. 18.15 w Dużej Sali Akademii, ul. Sławkowska 17 I p. Wstęp wolny, zapraszamy!

– Kryniczanie to bardzo mądrzy ludzie. Są pracowici, zaradni, przedsiębiorczy, często uparci (w tym pozytywnym słowa znaczeniu) i bardzo gościnni – wiedzą doskonale, że ich los w dużym stopniu uzależniony jest od gości, turystów, klientów przyjeżdżających do Krynicy, którzy muszą dobrze czuć się w naszym kurorcie. Ale chyba najważniejszą ich cechą jest poczucie własnej wartości i godności; mówią często z dumą: „jesteśmy krynicznanami”, albo: „tak – jesteśmy z Krynicy”, lub – z szacunkiem, ale jednak z poczuciem pewnego rozczarowania: „no tak, porządny to człowiek, ale on nie jest rodowitym krynicznaninem”. To, według mnie, najważniejsza cecha kształtująca tożsamość naszej małej ojczyzny – mówi dr Dariusz Reško.

Komisja balneologiczna

Ta mała ojczyzna powstawała dzięki źródłom wody mineralnej i jej wykorzystaniu. Przyczynili się do jej rozwoju krakowscy uczeni, skupieni w Komisji Balneologicznej Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Komisja Balneologiczna została utworzona w 1858 r. Po przekształceniu Towarzystwa w 1872 r. w Akademię Umiejętności, kontynuowała swą działalność od 1874 r. jako Komisja Balneologiczna Akademii Umiejętności.

Jak podaje w swojej pracy Jan Poradzisz (1927-1983), krakowski archiwista, pierwszy etatowy pracownik w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie, a z czasem jego kierownik: „Była to pierwsza Komisja zorganizowana w okresie ożywionej działalności Towarzystwa, posiadająca najszerzy spośród innych komisji zakres działania. Może być ona przykładem prekursorskiego, jak na owe czasy, kompleksowego ujmowania i rozwiązywania zagadnień przez ludzi nauki i praktyki, powiązania nauki z praktyką i zastosowania jej wyników do potrzeb społecznych”. Do tych zagadnień należała pomoc polskim uzdrowiskom. „Pozbawione pomocy rządowej, nieposiadające żadnej zespalałej jej organizacji, na ogół prymitywnie urządzone i chronicznie niedoinwestowane, uzdrowiska polskie pozostawały coraz bardziej w tyle za szybko rozwijającymi się zdrojowiskami zagranicznymi”. Celem Komisji Balneologicznej było zespolenie wszystkich zdrojowisk, wskazanie im dróg rozwoju i służenie różnorodną pomocą. Zdaniem Jana Poradzisza, największy wpływ wywarła Komisja na rozwój zdrojowiska w Krynicy, będącego własnością rządową. Zarząd uzdrowiska sam zwracał się do Komisji o radę we wszystkich przedsięwzięciach inwestycyjnych. Jan Poradzisz przypomina, iż powstanie Komisji Balneologicznej ściśle związane jest z nazwiskiem Józefa Dietla, jednego z najwy-

Fot. Urząd Miasta Krynica-Zdrój

Dr Dariusz Reško – burmistrz Krynicy-Zdroju

bitniejszych lekarzy polskich XIX wieku, mającego ogromne zasługi na wielu polach. Odegrał decydującą rolę w założeniu i działalności Komisji. Był głównym motorem jej inicjatyw.

Na mapie polskich uzdrowisk

– Krynica-Zdrój to obecnie prawdziwa perła polskich uzdrowisk – mówi burmistrz Krynicy-Zdroju, dr Dariusz Reško. – Od ponad 220 lat (konkretnie od 1793 roku) buduje swoją pozycję i markę na mapie uzdrowisk nie tylko polskich, ale też europejskich. Jest jednym z najbardziej znanych i popularnych kurortów w Polsce. Spośród 45 uzdrowisk polskich wyróżniają ją nie tylko długoletnia tradycja czy wyjątkowe zasoby naturalne w postaci unikatowych w skali świata leczniczych wód mineralnych, elementów przyrody, wyjątkowego klimatu oraz rzeźby terenu. To oczywiście jedne z najważniejszych czynników rozwoju, ale nie można zapomnieć o wyjątkowych wątkach kulturowych gminy: Jan Kiepusza, Nikifor Krynicki to osobowości - symbole kultury Krynicy znane na całym świecie.

Najważniejszą cechą kurortu, zdaniem jego gospodarza, jest wielofunkcyjność uzdrowiska: główne profile gospodarcze to nie tylko lecznictwo uzdrowiskowe w tradycyjnym oraz nowoczesnym ujęciu, ale też wiele rodzajów rozwijającej się bardzo dynamicznie turystyki: wypoczynkowa, poznawcza, kwalifikowana, zdrowotna i biznesowa. Doskonały produkt: narciarstwo zjazdowe, oparty na znakomitych, nowoczesnych stacjach narciarskich. Świetna baza hotelowa – ponad 13 tys. ▶

Kraków – warto wiedzieć

Zakład zdrojowy w Krynicy.

I. LISTA GOŚCI

od 23. Maja do 30. Czerwca 1865.

Dzień przybycia	Imię i nazwisko, charakter i miejsce swytkiego zamieszkania	Liczba osób	Mieszka w Krynicy
23.5 1865	Fetter Jan c. k. radca sądowy z Rzeszowa	3	pod Lwem
29.5 "	Wywicz Bolesław Dr medycyny z Petersburga	3	pod Opatrznocią
2.6 "	Świątek Antonina obywatelka z Podgórza	3	pod Białą rózgą
3.6 "	Semadeni Kasper cukernik z Swajaryi	1	pod Topolami
7.6 "	Falęcki Józef Dr. medycyny z Krakowa	1	pod Trąbką
" "	Szczarkowski Tomasz urzędnik z Krakowa	1	pod Topolami
8.6 "	Morska Stefania obywatelka dóbr ziemskich z Ryglie	4	pod Jeleniem
" "	Bach Dawid obywatel ze Lwowa	2	pod Ulanem
" "	Rabinstein Jakób syn kupca ze Lwowa	2	pod Ulanem
9.6 "	Kordik Karolina wdowa po urzędniku z Krakowa	1	pod Zamkiem
" "	Błaszczko Mojżesz krawiec z Tarnobrzega	2	u Wólki
11.6 "	Rzowski Łydeł obywatel dóbr ziemskich z Lipsnicy	2	pod 3 rózgami
" "	Terlecka Ludwika żona urzędnika z Sambora	1	pod Gwiazdą
12.6 "	Błot Hencia z Ropczyce	2	u Korzeńca
13.6 "	Inföld Sara handlarzka z Krakowa	3	pod Kanarkiem
" "	Spingarn Rachel córka handlarza z Krakowa	1	pod Kanarkiem
" "	Herbstin Ester żona kramarza z Krakowa	4	pod Kanarkiem
" "	Widder Pessel żona puchciarza z Krakowa	2	pod Kanarkiem
14.6 "	Klein Rachel wyrobniczka z Wisnicy	1	u Szancera
" "	Kalfus Etel z Wisnicy	1	u Szancera
" "	Mandelbaum Samuel z Trzebinii	1	u Szancera
" "	Wilkoż Ferdynand Dr. praw z Niepołomic	2	pod Zamkiem
15.6 "	Góldberg Rachel żona posesora z Kolbaszowy	2	u Brandfelda
" "	Góldberg Samuel student z Biecza	1	u Brandfelda

Pierwsza strona spisu kuracjuszy

miejsc noclegowych w obiektach różnej kategorii, w tym w hotelach 3- i 4-gwiazdkowych oraz innych, wyposażonych w infrastrukturę SPA. – Rocznie odwiedza nas prawie 500 tys. gości – mówi z dumą burmistrz. – Organizujemy dla nich i oczywicie dla naszych mieszkańców przez cały rok wyjątkowe wydarzenia kulturalne, sportowe i kongresowe, które rozświetlają kurort nie tylko w Polsce. Niepowtarzalną wartością Krynicy jest wielokulturowość i wieloreligijność, oparta przede wszystkim na tradycji i historii Łemków.

O przyszłości

– Dużo wyzwań jeszcze przed nami – mówi burmistrz. – Konieczna jest poprawa dostępności komunikacyjnej – to jedna z głównych barier rozwojowych całego naszego regionu. Czynimy starania o wzbogacenie oferty turystycznej miasta, w oparciu o nowe inwestycje oraz unikatowe wydarzenia. Niewątpliwie poważnym problemem jest brak obwodnicy – zadanie jest bardzo kosztowne i dlatego niemożliwe do realizacji w obecnych realiach. Ważnym elementem wpływającym na przyszłość kurortu, jest krajowa (rządowa, publiczna) polityka wobec uzdrowisk polskich. Intensywnie pracujemy w całym obszarze marketingu miasta, aby wzmacniać markę Krynica-Zdrój i wchodzić na nowe rynki.

*

W 200. rocznicę powstania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w dniach 9 i 10 grudnia br. odbędzie się w Polskiej Akademii Umiejętności konferencja naukowa – otwarta dla wszystkich zainteresowanych - poświęcona dziejom i dorobkowi Towarzystwa. Działalność Komisji Balneologicznej będzie jednym z tematów konferencji.

MARIAN NOWY

Lektura prasy sprzed lat „Krynica”

Nr 1 KRAKÓW, D. 15 CZERWCA 1873 r.

Dwutygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym wydawany przez Dra Michała Zieleniewskiego, Lekarza Rządowego c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

SŁOWA WSTĘPNE

Wobec ważności i wielorakiego interesu, jaki Zakłady zdrojowo-kąpielne mają dla umiejętności, dla cierpiących i dla kraju, jako instytucje medyczne, humanitarne i socjalnoekonomiczne – wobec rozlicznych nadziei, jakich po zakładach krajowych oczekują rzetelnie kraj miłujący – cięży na tego rodzaju zakładach obowiązek jak największej jawności i zespolenia się ze Światłą Publicznością, ku czemu posłuży wydawnictwo dwutygodnika „Krynica” jako organu poświęconego wszechstronnym interesom ojczystych zakładów, zdrojowokąpielnych.

KORESPONDENCYE ZE ZDROJOWISK KRAJOWYCH

Krynica, d. 15 Czerwca

Liczba osób do wczoraj 117 osób wynosząca, co dzień tu wzrasta; a byłoby ich niezawodnie o wiele więcej, gdyby nie ustawiczne deszcze – gdyby nie gwałtowny wybuch i smutne następstwa epidemii gwałtownej – gdyby nie pokusy wystawy wiedeńskiej – a wreszcie gdyby nie plotki o cholery, której dzięki Bogu! w Krynicy wcale nie mamy.

Krynica, dnia 26 lipca 1914

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE

(...) Z teatru. Między szeregiem sztuk wystawionych w ostatnich dniach mniej lub więcej wartościowych rozmaitego pochodzenia, wyróżnić należy „Paryasów” Zapolskiej i „Miliarderów” L. Stasiaka. „Paryasów” nie przyjęła prasa życzliwie – publiczność nie lubi słuchać prawdy, patrzeć na życie jakie ono jest, a które Zapolska z właściwym sobie talentem przenosi na scenę.

(...)

Nowe źródło. Doniosłem znaczeniem dla dalszego rozwoju Krynicy jest wynik ostatniego wiercenia, przedsięwziętego wedle wskazówek zdolnego geologa prof. Zubera, w parku powyżej ławki Kraszewskiego. Z głębokości między 700 – 800 m. wydobywa się na powierzchnię ziemi woda zupełnie u nas innego typu, woda mineralna wypychana prężnością silnych gazów, zawartością zbliżoną do ostawionej wody Vichy. (...)